

Keiser Nikolai I. viimsed elutunnid.

„Õnsad on need surnud, kes Jõsandasse surid.“ (Joan. ill. 14. peat. 13. v.)

Suurel, suur elus mite enam õratasutaval fatusel, — fui seal pärast esimesest kohmetava walu, loodud inimliku tundmuse jälgil, süda kergitust hakab igatsema, siis läkitab taewane Isa meile lähelikul kombel troostist. Ühed neist wõdime acalikult nimetada, teised jälle förgemals, taewalikult. Esimesete sekka tuleb orwata seda mätkamist, et sõbraadesi meile näidatud, et ka föigemalik väljastatud osairötus meie kurvoastustest tööne on, tuleb arwata kadunatega üheekoos elatud õnnelikude pääwade mälestus, wõimalus lootus, et nemad seal poolt hauda veel õnnistust täis meie peale saavad tegevad olema tundmustes, arwaniistes ja ettevõtmistes, mis meie neilt otsekui päranduseks saime. Aga need troostid, mis julgesime taewalikult nimetada, on paljo idtelikumad ja fallimad. Nemad seisivad alalikus, walutäies, ühtlase ka magusas mõtes nende meilt äralahfunude peale, waimulikus ümberläimisses parema elusse läinud hingedega, iseäranis, — fui nende uus elu otsekui meie silmade ees alganud, veel enne, fui

nemad lõpelikult maa pealt ennast olid lahti liisunud, fui viimased, förged eluslmapilgud meile sureja hinges hoitud kristliku wogaduse rikaid varandusi awalikult tegiwal. Ühe kena elu palk saab enamist üks kena lahkumise tund olema, ja neist, sellele taewab seda arufingitust annab, ütlesime Ehwangelisti Jõnardega: „Õnsad on need surnud, kes Jõsandasse surid,“ — sest surres juba oli neil igawene rahu, igawesse elu õnnelik ettemaitsemine osaks saanud, üht nüüdugust eluotsa, ja se oli maapealse suuruse förgemaks ladwas, nägime sel walutäiel, unustamata 18. Küünla tuu pääwal minewal aastal. Seal suri Wene Keiser, — suri Se, selle nimi maakera piireli täitis, selle peale ei mite üksväinis kuuskümme miljonit riigisalamaid, waid ka föidide wõera-maade rahvade ja riigivalitsuste silmod alati waatasuvad. Selles iseennesest juba waimust ja südameid põrrutavaas ettetulikus seisus midagi, mis veel sügavamalt meie südameid pidi liigutama, — ja se oli sureja Keisri hingelugu ise. Kui üks auuwäääräline Peeter Suure lapselaps lähkus Tema suit ilmast, ühilase aga ta fui üks auuwäääräline poeg, üks auuwäääräline Kristuse tiriku liige. Wankumata, ja — meie julgeme ülesda — fülmawereline walitsaja ja föalase kindlus, mõte nende förgede, mõnel acal raskede riigivalitsaja lehuste peale, mis Tema ligi kolmkümmend aastases walitsusses pühalikult täinud, wüimalus veel südameslik armastus Tema ligema,